

באור פניך

נקודות מתוך אוצרות הרוח והאמונה של עם ישראל
בעמקות, בהירות ומתיקות
מאת הרב ראובן ששון *
הלימוד מוקדש להצלחת חיילינו, לרפואת הפצועים
ולהשבת החטופים במהרה בשלום, אמן!

בחסות

ונקדשתי בתוך בני ישראל

| מדרגת הקדושה – מכוח ההתמסרות לכלל ישראל |

פרשה
מאירה

ממוקד בעצמו, ויותר מתמסר למען אחרים, כמו שאמרו באבות "שלך שלך ושלי שלך - חסיד" (אבות ה'י). זו מדרגה גבוהה יותר, אך בה עדיין כל אחד עומד לעצמו בחייו, ותורם למען הזולת או הכלל. למעלה מן הכלל עומדת מדרגת הקדושה, מדרגה זו כבר מאירה באדם את האור הכללי של עם ישראל, והוויתור הפרטית מתבטלת ומתמזגת בכלל, עד שהאור הכללי מופיע דרכו.

במובן זה, אדם יכול לתרום בדרכים שונות למען עם ישראל, לתת מממונו או מזמנו לטובת הכלל. אך אין דבר שמשתווה עצם מסירות החיים למען עם ישראל. זו פעולה עליונה כל כך,

שבה האדם מתאחד לגמרי עם העצמיות האדירה והשלמה, שהוא חלק ממנה. כאשר חייל שם את נפשו בכפו למען כלל ישראל, הוא תורם את התרומה הגבוהה ביותר שיכולה להיות למען הכלל. לכן אלה הרגעים הגדולים ביותר, רגעי התמזגות מוחלטת של הפרט עם הכלל. זהו שאומרים חז"ל על האנשים המוסרים את נפשם על קידוש השם, "הרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן" (בבא בתרא י"ב), מפני שהם יוצאים מגדר 'בריה' נפרדת לעצמה, מתעלים לחיות בכל הוויתם את האור הכללי של עם ישראל.

(נציין שכמובן אנו חפצים לקדש את השם בחיים. איננו רוצים במוות חלילה, ואיננו מקדשים אותו, ושאיפתנו היא לקדש שם שמים בחייו, להתחבר ולהתמסר עם הכלל ולהאיר אור ה' בעולם, ועל זה נאמר המלך "לא אָמַרְתִּי כִּי אֶחָד וְאֶסָּפֶר מַעֲשֵׂי יְהוָה" (תהילים קיח יז).

האדם המוסר את נפשו מתעלה להיות צרור בצרור החיים, בסוד השכינה, שהיא הנשמה הכללית שלנו, ובמובן זה הוא כבר אינו פרט, אלא מאוחד באופן עצמי ומוחלט עם השכינה, עם אוצר החיים של כל עם ישראל לדורותיו, אשר מתעצם בנשמתו ומרומם אותה אל מדרגות עצומות של קודש. יהי רצון שבזכות כל הקדושים שמסרו נפשם על קדושת ה', נזכה כולנו לקדש שם שמים בחייו, בחיים טובים וארוכים, קדושים ומאירים, ונזכה לגאולה שלמה במהרה אמן ואמן!

בתנ"ך כמעט ואיננו מוצאים אנשים שנקראו קדושים. רק שניים זכו לתואר זה, והם אהרון, "לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ ה' (תהילים קו טז), ואלישע, "אִישׁ אֱלֹהִים קְדוֹשׁ הוּא" (מלכים ב' ד ט). אמנם, ישנה מעלה גבוהה של אנשים שמסרו את נפשם על קדושת השם, "במעלות קדושים וטהורים כזוהר הרקיע מזהירים" (הזכרת נשמות). אף הם זכו להיקרא קדושים, ועלינו להבין מדוע.

בספרים מבואר כי הזהות שלנו אינה רק זהות פרטית של יחידים. אמת שיש חשיבות גם במעגל הפרט, אבל לא בו מסתכמת זהותו של האדם. באמת, עם ישראל כולו הוא נשמה אחת בגופים מחולקים. תפיסת האדם את עצמו כישות פרטית היא תפיסה חיצונית יחסית של מהותו, ואילו מהותו האמיתית היא ניצוץ מאור השכינה.

הקדושה היא השראת שכינה, שהיא התגלות הנשמה הכללית של עם ישראל. כך ידוע, שהקדושה שורה בעשרה, ולכן כל דבר שבקדושה צריך עשרה. כך אנו למדים מפרשת השבוע, "וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא כב לב). אי אפשר למדרגת הקדושה הכללית לחול על אדם פרטי, אלא רק על ציבור, כי אין בכוחו של יחיד להופיע את מדרגת השכינה לבדו. ממילא יובן, שהאדם אינו יכול להיות קדוש מצד עצמו לבדו, אלא אם כן הוא מתעלה למדרגה עליונה שהכלל יתגלה ויופיע בו.

ביד האדם הבחירה, האם לחיות רק את ה'חלק' הפרטי הבודד, או להיפתח אל העומק האמיתי של חייו - לחיות את עם ישראל. לא מדובר בווייתור על עצמו, אלא בהרחבת גבולות עצמו והתמזגות עם אוצר החיים האדיר שהוא חלק ממנו. כשהאדם רותם את עצמו למען עם ישראל, הוא למעשה נאמן לעצמיות העמוקה והכוללת ביותר של עצמו. ולעומת זאת, כשהוא עסוק רק בעצמו, הוא באמת מנותק מהעצמיות האמיתית שלו, שהיא נשמת עם ישראל.

כעת נוכל להבין מדוע המוסר את נפשו למען הכלל נקרא קדוש. ה'צדיק' הוא מי שעושה לפי שורת הדין, ומתוך שורת הדין גם פועל עבור הזולת, אך עדיין יש בו הרגשת עצמו. למעלה ממנו נמצא החסיד, שעושה לפניו משורת הדין, ועושה חסד עם זולתו מעבר למוטל עליו. הוא כבר פחות

'בְּאוֹרֶךְ נֶרְאָה אֹר' – הכנה למתן תורה (א)

// ההבדל בין תורת ישראל לחכמות העולם

ו'טעם הדבר הוא, כי כל קודש, ממקור חיי החיים הם באים' (המשך לשון הרב שם), כלומר, שהתורה שהיא דבר ה', היא קודש עליון, שהוא מקור החיים כולם, ולכן יש בכוחו להחיות ולהוות את הכל, ובכלל זאת להשפיע על כל מהות האדם.

טמונה כאן נקודה עמוקה מאוד הנוגעת להבנת סגולת קדושת התורה. כאשר אדם לומד תורה, אין העניין מסתכם בכך שהוא חושב על מה שאומרת התורה ושכלו פוגש את מחשבותיה של התורה. אכן, זהו המתרחש ברובד הגלוי לעין, אך בעומק החבוי, נוצרת אחדות בין כל האדם, עצמיותו וכוחותיו, ובין קדושת התורה, היינו אור ה' המתלבש בה. ממילא, משפיע אור זה על כל מהות האדם, על נפשו ורצונו, וכך התורה מעדנת, מרוממת ומטהרת את האדם.

להטביע צורה חדשה בנפש האדם

השפעת התורה על האדם היא כל כך עמוקה, עד שהרב קוק אומר שהיא גורמת 'להטביע צורה חדשה על נפש ההוגה בה'. יש כאן בשורה עצומה לכל אדם ואדם. למעשה, אדם עלול לטעות ולחשוב שכיוון שנולד לתוך מציאות חיים מסוימת, באופן שיש לו פגמים וחסרונות המוטבעים בעצם נתוני חייו, באישיותו ובאופיו, ממילא אינו יכול לשנות את טבעו. אך האמת אינה כך, שהרי התורה היא מקור הבריאה, שהרי "קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא" (זוהר ב קסא א). כמו כן התורה היא מקור נשמות ישראל, "יש שישים ריבוא אותיות לתורה, ראשי תיבות 'ישראל'" (מגלה עמוקות אופן קפו). ממילא, כאשר אדם נפגש עם התורה, הוא חוזר אל המקור ומתחדש במהות חדשה לגמרי. כך, התורה יכולה לחדש את כל מהות האדם, ולימוד התורה מטביע צורה חדשה על נפשו. ה'צורה' היא מהות האדם, והיא בעצמה מתחדשת מכוח עסק התורה בקדושה. משל לטבעת שאיננה מתאימה לייעודה בצורתה, אך ישנה אפשרות להתיכה ולעשותה שתהא תואמת ומכוונת לייעודה.

בזה נבין מה שאומרים חז"ל על דברי תורה – "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים" (רש"י דברים כו טז על פי פסיקתא זוטרא ואתחנן יא א). יסוד הדבר נעוץ בכך שהתורה באמת מחדשת את הלומד בה לגמרי, חדשים לבקרים. באמצעותה חוזר האדם למקור שממנו נברא, ושב כבריאה חדשה. זהו לימוד תורה באמת. כוח זה של התורה מצוי בכל ענייניה – בתורה, בנביאים, בכתובים, בתורה שבעל פה ובכל הספרייה האדירה של התורה. כולם דבר ה', ובכולם מתלבש אור ה', אור הקודש שברא את האדם, ובכוחו לחדשו בכל עת ובכל שעה.

פעולת התורה בשורש האישיות

לימוד תורה נראה מבחינה חיצונית כעיסוק בחכמה בלבד, אך בפנימיותו הוא דבקות של ממש בין הלומד ובין התורה. ממילא, פעולת התורה חודרת לא רק אל שכל האדם, אלא לכל מהותו ולכל רובדי נפשו ממש.

לימוד התורה אינו דומה לשום חכמה אחרת – הוא נוגע בלב האדם, מעצב את רצונו ומחדש את מהותו הפנימית. השבוע נתבונן בעומק מעלתה של התורה ובכוחה הייחודי להשפיע על האדם מבפנים.

ייחודיות לימוד התורה משאר חכמות

בתחילת הספר 'אורות הקודש', מבאר הרב קוק את מעלת לימוד התורה ואת ההבדל הגדול שבין התורה לשאר החכמות. מדבריו עולה יסוד חשוב מאוד בהבנת מהות התורה וסוד פעולתה על נפש האדם, וזו לשונו (אורות הקודש א, פסקה ראשונה):

"חכמת הקודש היא נעלה מכל חכמה, בזה, שהיא מהפכת את הרצון והתכונה הנפשית של לומדיה לקרבם לאותה הרוממות שהיא בעצמה מתעצמת בה. מה שאין כן כל החכמות העולמיות, אף על פי שהן מציירות עניינים נשגבים יפים ואציליים, אין להן אותה התכונה המפעלית, להמשיך את המהות העצמית של ההוגה בהן אל ערכן, ובאמת אין לה יחס כלל ליתר הכוחות והעצמיות של האדם, חוץ מכוחו המדעי לבד".

הרב קוק מלמד, ש'חכמת הקודש היא נעלה מכל חכמה, בזה שהיא מהפכת את הרצון והתכונה הנפשית של לומדיה, לקרבם לאותה הרוממות שהיא בעצמה מתעצמת

התורה היא רוממות ואצילות, כולה מוסר, צדק ויושר, על כן לומד התורה, לא זו בלבד שמחכים, אלא גם נעשה על ידי כך אדם טוב ועדין יותר. מה שאין כן כל החכמות העולמיות, שהן לימודי המדע וחכמות החול, ש'אף על פי שהן מציירות עניינים נשגבים ואציליים, היינו אפילו חכמות העוסקות בשאלות של אמת ומוסר, וכפי שמצאנו בחכמות פילוסופיות העוסקות בכך, מכל מקום 'אין להן אותה התכונה המפעלית', כלומר אותה התכונה הפועלת על הנפש, כי 'אין להן יחס כלל ליתר הכוחות והעצמיות של האדם, חוץ מכוחו המדעי לבד'. כלומר הן פועלות רק על השכל, ולא על שאר כוחות החיים של האדם.

כל החכמות שבעולם, באות לידי ביטוי רק בשכלו של האדם, להגדיל חכמתו ולאגור ידיעות נוספות. לא כן התורה, שאף על פי שגם בה אנו הוגים בשכל, מכל מקום היא פועלת על נפשנו ועל רצונו, ולמעשה היא חודרת לעומק העצמיות שלנו, שהיא שורש כל הכוחות שבנו.

לימוד תורה נראה מבחינה חיצונית כעיסוק בחכמה בלבד, אך בפנימיותו הוא דבקות של ממש בין הלומד ובין התורה. ממילא, פעולת התורה חודרת לא רק אל שכל האדם, אלא לכל מהותו ולכל רובדי נפשו ממש.

למעשה כל כוחות נפשו של האדם, הם כענפים משורש, שהיא עצמיות האדם. הרצון, האופי, הרגש והדמיון של האדם הם גילויים וביטויים של עצמיותו. על כן, כשהאדם מצליח לגעת בנקודת העצמיות שלו ולפעול בה טובה וברכה, ממילא הוא משפיע בזה על כל ענפי אישיותו, והכול מתברך לטובה.

כאשר נוגעים בשורש, משפיעים ממילא על כל מה שמשתלשל ממנו. כאדם המזרים מים בצינור הראשי, וממילא הבניין כולו מקבל מים. באמצעות התורה אנו נוגעים בזרם הראשי של חיי האדם, ועצמיותו כולה מתחדשת. על כן, אף שבעת לימוד התורה עוסק האדם בתוכן שכלי, מכל מקום אור ה' חודר לכל רובדי נפשו, ומזכך ממילא גם את רצונו ומידותיו וכללות כוחות נפשו.

זהו שאומר הרב קוק: התורה 'מהפכת את הרצון והתכונה הנפשית של לומדיה, לקרבם לאותה הרוממות שהיא בעצמה מתעצמת בה'. כשאדם לומד תורה, לא זו בלבד שנהיה חכם, אלא נהיה גם טוב, טהור וצדיק, ואף קדוש ומרומם. השפעה זו הולכת ומתעצמת ככל שזוכה האדם לשתף יותר ויותר את רצונו בלימוד.

מעובד מתוך הספר 'באור פניך - והאר עינינו'.

חנו הספרים של 'מלאה הארץ דעה'

מלאה
הארץ
דעה
המרכז להפצת
דעת רבי' ואור

www.mhd-shop.co.il

השעֵר לפנימיות – ספרי האמונה (לל"ג בעומר)

שאלה: אני מרגיש צמא גדול לפנימיות התורה, אבל אני יודע שזה 'גדול עלי'. איך בכל זאת אוכל להתחבר לאור הגדול הזה ולרוות את הצימאון שבי?

היא עניין השייך ונחוץ לכלל בית ישראל, והוא הצורך בעיסוק תמידי בספרות האמונה העניפה והעשירה.

אגב הדברים נציין את מה שכתב הרב קוק זצ"ל לתלמידי חכמים גדולים, הראויים לבוא בשערים הפנימיים של נשמת התורה. הוא הורה ולימד שבשעה שהראויים לפנימיות התורה יהגו בה, תמתק היא את הנהגתם ותאיר את דעתם, וממילא כל השפעתם אל תלמידיהם ותלמידי תלמידיהם תהיה חצובה מזיו נועמה ועומקה של פנימיות התורה, ובכך יקנו לתלמידיהם את נתיבות החיים המאירות של דעת פנימיות התורה, אף ללא עיסוק של התלמידים בעצם הסודות ורזי התורה. כי גדול שימושה יותר מלימודה, ותלמידי חכמים הם ספרי תורה חיים, המאירים את נועם התורה אשר בהם ומגדלים דור הצומח על ברכי דעתם הרחבה והקדושה. להרחבה: מאמר 'לימוד נשמת התורה ונחיצותו' מתוך הספר 'באור פניך - והאר עינינו'.

פנימיות התורה ומגשים לכלל העם. הספרים הללו הם כעין נחלים היוצאים ממעיין קודש הקודשים של פנימיות התורה, ומשקים ומרווים את הצימאון של כלל נשמות עם ישראל. ולימוד זה הוא חשוב מאוד, הן כי הוא נותן לנשמה את המזון הדרוש לה, שהיא מבקשת עומקי תורה, והן שהם מסגלים את רוח האדם, ומקדמים אותו יותר ויותר, עד אשר בבוא העת, יוכל לבוא בשערים הפנימיים של נשמת התורה, מתוך טהרה וקדוש ומידות טובות, ויטעם מעץ החיים ואכל וחי לעולם. כל זאת כמובן בד בבד עם לימוד קבוע ויסודי בחלק הנגלה של התורה, והכנת נפשו שתהיה ראויה לקודש הפנימי.

מכל מקום, כבר בשעה שהאדם עוסק בספרי האמונה השואבים ממעיינות הפנימיות, מרגיל הוא את עצמו בניצוצות מרוחב דעתה של פנימיות התורה. על כן מצד האמת, נשמת התורה איננה רק נחלתם של היחידים שזכו להיכנס לעובי הקורה של סודות התורה, אלא

הצימאון לעמקי תורה הוא טוב מאוד, והוא נובע מהצימאון של הנשמה אל ה' ואל אורו. כמו כן, תורה קדושה זו מאירה את עם ישראל ומקדמת את הגאולה, וכמו שכתוב בספרים. אכן, העיסוק בספרי פנימיות התורה דורש טהרה מרובה, בגרות רוחנית, בסיס איתן בש"ס ופוסקים. לפיכך איננו נחלתם של צעירים הנמצאים בשלבים הראשונים של בנינם הרוחני. אולם יש לדעת, שנטפים מהאור הגדול הזה של פנימיות התורה, הונגשו על ידי גדולי ישראל לכל נפש מישראל. קיימת ספרות עשירה ועמוקה מאוד שמנגישה את האוצרות הפנימיים לכלל עם ישראל.

גדולי הדורות עמלו לפשט את הסודות הנעלמים ולקרבת אל ההמון, וכך נוצרו ספרי מחשבה רבים, כספרי המהר"ל וחלק מספרי הרמח"ל, ספרי החסידות, ובכללם חלק מספרי חב"ד, כתבי רבי נחמן, ספרי הרב קוק ועוד ועוד. ספרים אלו שואבים מים חיים ממעיינות

הורים ולבנים סביב שולחן השבת

השמח בחלקו

מעיינים יחד בפרקי אבות! | פרק ד

מעובד על פי 'באור פניך - אייכה'.

יכפנחם הגיע לעבודתו במפעל ביום ראשון, הוא ראה עיתון מונח בפינת הקפה. 'צו השעה - לימודי רפואה!' קראה פרסומת בעמוד הראשון. פנחס התבונן בה וחשב: 'באמת, יש חולים רבים כל כך. אולי כדאי שאלמד רפואה'.

ביום שני, פנחס הלך להירשם ללימודי רפואה, בתקווה שיקבלו אותו. בדרך הוא ראה מודעה: 'עבודה עם משמעות - הטובים לחקלאות!' פנחס התבונן במודעה וחשב: 'באמת, אדמת ארץ ישראל חשובה כל כך. אולי כדאי שאתחיל לגדל פירות וירקות'.

ביום חמישי, פנחס הגיע למפעל עי"ף ותשוש. מאיר חברו, שעבד כהרגלו בשמחה, שאל אותו: 'איפה היית כל השבוע?' 'אווה', נאנח פנחס, 'ביום ראשון הלכתי למפעל, ביום שני הלכתי ללימוד רפואה, ביום שלישי גידלתי ירקות, ביום רביעי שמרתי על תינוקות... ומה איתך? היית כאן כל הזמן הזה? לא הקשבת לכל המודעות והפרסומות?'

'אני הקשבתי רק לדבר אחד', חייך מאיר, 'ללב שלי. והוא אמר לי שכאן העבודה הטובה ביותר בשבילי'.

'איזהו עשיר? השמח בחלקו' (אבות ד, א). לכל אדם יש חלק משלו, כישרים ותפקידים שנתן לו הקב"ה. יש בעולם משימות רבות וחשובות, אך אם אדם יסתכל על כולו - הוא ינדוד ויטלטל בין מיליון משימות של אנשים אחרים, שאינן שלו. מי שנאמן לחלק שלו, ועושה את שמתאים לו - ממלא את תפקידו המיוחד שהעניק לו ה'. 😊

איך מוצאים את ה'חלק' שלנו? איך יודעים באיזה תחום להתמקד (כשנהיה גדולים, ואולי כבר עכשיו)?

נקודה לדיון

חז"ל לפרקיש אר זלון פלסטר ליקריב?

ניתן להקדיש את העלון לרפואה/הצלחה/לעילוי נשמת ועוד.

לפרטים נוספים: 055-663-5556 | mor@mhd.co.il

יחד מפיצים את האור
וממלאים את הארץ דעה!

הצטרפו חנים

לאלפי חברי קהילת מלאה הארץ דעה בוואטספ וקבלו בכל יום תכנים שיאירו לכם את היום

www.MHD.co.il | או בהעברה בנקאית:

"ומלאה הארץ" | בנק פאני 52 | סניף 182 | חשבון 756903

תרמו עכשיו למלאה הארץ דעה

ועזרו לנו להמשיך ולהפיץ את אור האמונה בעולם!